

Egenevaluering av bachelor- og masterprogrammet i samfunnsgeografi og masterprogrammet i Development Geography

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi
Universitetet i Oslo

Bjørnar Sæther
Undervisningsleder samfunnsgeografi

1. mai 2014

Studieprogrammene i samfunnsgeografi gjennomgikk periodisk programevaluering i 2007. Denne egenevalueringen gir en helhetlig vurdering av status for de tre studieprogrammene i dag, i lys av kriteriene for den periodiske programevalueringen og med sikte på å identifisere prioriterte tiltak for videre utvikling i de kommende årene. Egenevalueringen er basert på diskusjoner i et stabsseminar og i programrådet.

Om samfunnsgeografi

Studieprogrammene i samfunnsgeografi utdanner kandidater med bred kompetanse innenfor det samfunnsgeografiske undervisningsfaget og spesialisering i utvalgte satsingsområder i forskningsfaget. Studieprogrammene kjennetegnes således av faglig bredde i basis og forskningsmessig spesialisering deretter. Det som skiller samfunnsgeografi fra andre samfunnsvitenskapelige fag er fagets romlige perspektiv, det vil si at økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle prosesser studeres med fokus på hvordan disse konstituerer og er konstituert av geografisk rom, sted og skala. Samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo har de siste 15 årene prioritert fem satsingsområder innenfor undervisning og forskning: (1) Bygeografi/urbanisme, (2) Utviklingsgeografi, (3) Politisk geografi, (4) Økonomisk geografi, og (5) Miljø og samfunn. I tillegg har arbeidsgeografi vokst fram som et nytt temaområde de siste årene. Disse temaområdene er sentrale for organiseringen og det faglige innholdet i de tre studieprogrammene som nå gjennomgår periodisk programevaluering.

Studieprogrammene i samfunnsgeografi

Bachelorprogrammet i samfunnsgeografi er et fulltidsstudium over tre år på 180 studiepoeng (figur 1). Det første semesteret er felles for alle studentene på programmet. I dette semesteret får studentene en bred innføring i samfunnsgeografi. Fra andre semester velger de hvilke temaer de vil jobbe mer med. Studentene avslutter programmet med å ta minst ett teoriemne på 3000-nivå som kombineres med bacheloroppgaveemnet.

Figur 1. Bachelorprogrammet i samfunnsgeografi

6. semester	SGO3090 - Bacheloroppgave	Fordypning	40-gruppe
5. semester	Fritt emne/ utveksling	Fritt emne/ utveksling	Fritt emne/ utveksling
4. semester	Fordypning	Fordypning	40-gruppe
3. semester	Fordypning	40-gruppe	40-gruppe
2. semester	SGO1900 - Kvantitativ metode	Fordypning	EXPHIL03 - Examen philosophicum
1. semester	SGO1001 - Innføring i samfunnsgeografi	SGO1003 - Å skrive samfunnsgeografisk	SVEXFAX03 - Examen Facultatum (SV-variant)
	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng

Programmet er sammensatt av følgende hovedbestanddeler:

- Fordypning i samfunnsgeografi (90 studiepoeng)
- Valgfri 40-gruppe (40 studiepoeng)
- Frie emner (30 studiepoeng)
- Ex.phil og ex.fac (20 studiepoeng)

Fordypning i samfunnsgeografi (90 studiepoeng) består av en kombinasjon av obligatoriske og valgfrie emner. Studentene må ta følgende emner:

- SGO1001 - Innføring i Samfunnsgeografi
- SGO1003 - Å skrive samfunnsgeografisk
- SGO1900 - Kvantitativ metode
- SGO3090 - Bacheloroppgave

I tillegg til dette velger hver student inntil 4 av følgende temaemner i samfunnsgeografi:

- SVMET1010 - Kvalitativ metode
- SGO1910 - Geografiske Informasjonssystemer (GIS)
- SGO2100 - Bygeografi og urbanisme
- SGO2200 - Economic globalisation and regional development
- SGO2301 - Environment and society
- SGO2400 - Politisk geografi
- SGO2500 - North/South – Development
- SGO2600 - Migration, Transnationalism and Development

Hver student tar minst ett av teoriemnene på 3000-nivå før eller samtidig med bacheloroppgaveemnet SGO3090.

- SGO3200 - Environment and innovation
- SGO3300 - Sør i en globaliserende verden
- SGO3500 - Byers struktur og utvikling

Valgfri 40-gruppe. Bachelorstudenter i samfunnsgeografi kan ta:

- alle 40-grupper ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- alle 40-grupper ved Det humanistiske fakultetet
- 40-gruppe i naturgeografi
- utdanning ved andre institusjoner enn UiO etter godkjenning basert på spesifikke krav til 40-gruppens faglige sammensetning

Frie emner (30 studiepoeng). Bachelorstudenter i samfunnsgeografi kan velge mellom alle emner som tilbys ved UiO. De kan også velge å ta flere samfunnsgeografiemner. De som ønsker å dra på utveksling anbefales å bruke de frie studiepoengene.

Masterprogrammet i samfunnsgeografi er et to-årig studieprogram som omfatter fordypningsstudier i metodologi/metode og samfunnsgeografisk teori og forskning. Studentene gjennomfører et større selvstendig arbeid gjennom masteroppgaven. Det gis mulighet til å velge mellom en masteroppgave på 60 studiepoeng (figur 2) og en masteroppgave på 30 studiepoeng (figur 3). Dette valget legger visse føringer for gjennomføringen av masterprogrammet. ”Stor” masteroppgave (60 studiepoeng) innebærer at arbeidet med masteroppgaven øker gradvis fra begynnelsen av 2. semester og at det gjennomføres feltarbeid/datainnsamling i 2. eller 3. semester. ”Liten” masteroppgave (30 studiepoeng) gir anledning til videre tematisk og teoretisk fordypning samt utvidete muligheter for utveksling.

Figur 2. Masterprogrammet i samfunnsgeografi (masteroppgave på 60 studiepoeng)

4. semester	SGO4090 - Masteroppgave 60 sp		
3. semester	Teoriemne	SGO4090 - Masteroppgave 60 sp	
2. semester	SGO 4010 - Qualitative method eller SOS4020 - Kvantitativ metode	Teoriemne	SGO4090 Masteroppgave 60 sp
1. semester	SGO4011 - Tenkning og metodologi i samfunnsgeografi	Teoriemne	Teoriemne
	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng

Figur 3. Masterprogrammet i samfunnsgeografi (masteroppgave på 30 studiepoeng)

4. semester	SGO4080 - Masteroppgave 30 sp		
3. semester	Teoriemner eller utveksling		
2. semester	SGO 4010 - Qualitative method eller SOS4020 - Kvantitativ metode	Teoriemne	Teoriemne
1. semester	SGO4011 - Tenkning og metodologi i samfunnsgeografi	Teoriemne	Teoriemne
	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng

For å oppnå mastergraden i samfunnsgeografi, totalt 120 studiepoeng, kreves det at følgende emner er fullført og bestått:

*Metode- og metodologi*emner. Følgende emner er obligatoriske:

- SGO4011 - Tenkning og metodologi i samfunnsgeografi

- SGO4010 - Qualitative method *eller* SOS4020 - Kvantitativ metode

Det er mulig å få godkjent kvalitative eller kvantitative metodeemner, tilsvarende 10 studiepoeng på masternivå, fra andre norske eller utenlandske universiteter etter søknad.

Teoriemner. Hver student velger to av følgende emner:

- SGO4201 - Urbanisme - byens strukturer og strømninger
- SGO4202 - Urbanisme - bypolitikk og byplanlegging
- SGO4301 - Global Environmental Change
- SGO4401 - Democratization and Civil Society in Developing Countries
- SGO4402 - Political Geographies of Work
- SGO4501 - Development
- SGO4601 - Economic Geography: current perspectives and debates
- SGO4604 - Work and workers of the global Work-Place
- SGO4605 - En verdensøkonomi i endring: kjeder og nettverk
- SGO4040 - Særpensum

Masteroppgave. Enten stor eller liten oppgave:

- SGO4080 - Masteroppgave 30 sp (30 sp)
- SGO4090 - Masteroppgave 60 sp (60 sp)

De ovenfor nevnte emnene utgjør tilsammen 70 eller 100 studiepoeng, avhengig av hvilken masteroppgave som velges. I tillegg til dette må hver student ta ytterligere 50 eller 20 studiepoeng for å oppnå mastergraden. Det kan tas flere emner i samfunnsgeografi, emner ved andre institutter ved UiO og andre norske universiteter (eksterne studiepoeng kan godkjennes etter søknad), eller emner gjennom utvekslingsavtaler (instituttet kan, etter søknad, godkjenne at inntil 30 studiepoeng av mastergraden tas i utlandet). Teoriemner på masternivå i sosiologi (SOS4100-SOS4800) ved UiO godkjennes uten søknad.

Masterprogrammet i Development Geography er et to-årig studieprogram. Programmet inneholder en fordypning i kvalitativ metode, samt utviklingsteori (figur 4). Studentene gjennomfører også et større selvstendig arbeid gjennom masteroppgaven (60 studiepoeng).

Figur 4. Masterprogrammet i Development Geography

4. semester	DEVG4090 - Master Thesis		
3. semester	SGO4501 - Development / SGO4301 or SGO4604	DEVG4090 - Master Thesis	
2. semester	SGO 4010 - Qualitative method	DEVG4050 - Individual Reading List	
1. semester	SGO4501 - Development / SGO4301 or SGO4604	DEVG4020 - Literature and writing seminar	Project proposal (mandatory part of DEVG4090 Master Thesis)
	10 ECTS credits	10 ECTS credits	10 ECTS credits

For å oppnå mastergraden i Development Geography, totalt 120 studiepoeng, kreves det at følgende emner er fullført og bestått:

- DEVG4020 Literature and writing seminar
- SGO4010 Qualitative methods
- SGO4501 Development
- SGO4301 Global Environmental Change *eller* SGO4604 Work and workers of the global Work-Place
- DEVG4050 Individual Reading List (20 ECTS)
- DEVG4090 Master Thesis

Det forventes at feltarbeid/datainnsamling gjennomføres i perioden juni-august mellom det 1. og 2. studieåret.

Læringsmål

Programrådet i samfunnsgeografi har de siste årene arbeidet med å definere og kommunisere gode kunnskap-, ferdighets- og kompetansemål for de tre programmene og for hvert enkelt emne innenfor programmene. Dette arbeidet er nå fullført i den forstand at det er skapt en universell struktur med klare læringsmål som er presentert på websidene og brukt som styringsredskap i organiseringen og gjennomføringen av studieprogrammene og enkeltemnene. Læringsmålene for hvert studieprogram er tilgjengelig på disse websidene:

- Bachelorprogram i samfunnsgeografi:
<http://www.uio.no/studier/program/samfunnsgeografi/hva-lerer-du/>
- Masterprogram i samfunnsgeografi:
<http://www.uio.no/studier/program/samfunnsgeografi-master/hva-lerer-du/>
- Masterprogram i Development Geography:
<http://www.uio.no/english/studies/programmes/devgeo-master/learning-outcomes/>

Arbeidet med læringsmål har hatt en positiv effekt på organiseringen og undervisningen i studieprogrammene og de enkelte emnene. De generelle og spesifikke målene er nå, etter programrådets vurdering, klart definert og presentert. Dette betyr likevel ikke at det ikke finnes rom for endringer eller behov for kontinuerlig videreutvikling, blant annet på følgende områder:

Læringsutbytte: Presentasjonen av overordnet læringsutbytte i bachelorprogrammet i samfunnsgeografi er noe preget av at teksten både forsøker å definere overordnede mål for programmet og samtidig virke rekrutterende i forhold til potensielle studenter. Det er sannsynligvis formålstjenlig å skille klarere mellom disse to funksjonene. Presentasjonen av læringsutbytte for masterprogrammet i samfunnsgeografi anses som god, mens målene for Development Geography kan gjøres noe mer utfyllende og presise.

Kunnskapsmål: Satsingsområdene i samfunnsgeografi ved UiO brukes aktivt til å definere og presentere programmenes kunnskapsmål. Dette vurderes som positivt og bør videreføres og styrkes. Det kan være formålstjenlig å presisere de tematiske kunnskapsmålene ytterligere, og å bruke disse enda mer aktivt til å utvikle og synliggjøre temaspesialiserende studieløp innenfor samfunnsgeografi. Dette gjelder både for bachelorprogrammet og masterprogrammet i samfunnsgeografi.

Ferdigheter/kompetanse: Studenter og ansatte i samfunnsgeografi er opptatt av studieprogrammene yrkesrelevans, samtidig som faget har en mindre tydelig profesjonsidentitet enn enkelte andre samfunnsfag. Selv om programmene og emnene har spesifiserte ferdighets- og kompetansemål bør det arbeides videre med konkretiseringen og operasjonaliseringen av disse på programnivå og innenfor de ulike enkeltemnene.

Helhet og sammenheng i studieprogrammet

Sammensetning av emner og emnegrupper: Programrådet i samfunnsgeografi har gjennom flere år arbeidet med å skape en formålstjenlig emnestruktur, i lys av læringsmålene og ressursituasjonen for faget. Dette innebærer faglige prioriteringer der fagets satsingsområder står sentralt. Samfunnsgeografi forsøker ikke å dekke et fullt spekter av tema og tilnæringer innenfor faget, men prioriterer satsingsområder som anses som spesielt sentrale og der den vitenskapelige staben kan tilby spisskompetanse og forskningsbasert undervisning og veiledning. Den generelle vurderingen er at dette strategiske arbeidet har gitt gode resultater. Helheten og sammenhengen i de tre studieprogrammene vurderes som god. Det videre arbeidet med utvikling av studieprogrammene vil ha dette som utgangspunkt.

Bachelorprogrammet i samfunnsgeografi består nå av en emneportefølje med introduksjons- og metodekurs på 1000-nivå, tematiske innførings- og teorikurs på 2000-nivå og tematiske fordypningskurs på 3000-nivå. Dette skaper en klar struktur og progresjon gjennom studieprogrammet. Samtidig legges det til rette for en fornuftig kombinasjon av felles fagkompetanse og tilhørighet på den ene siden, og muligheter for tematisk spesialisering på den andre. Faglig spesialisering fremmes også gjennom mulighetene for videre fordypning i valgfri 40-gruppe og frie emner. Mens det ikke er noe umiddelbart behov for endringer i den overordnede programstrukturen, skjer det et kontinuerlig arbeid med faglig videreutvikling innenfor de enkelte emnene:

- Introduksjonskurset SGO1001 er spesielt sentralt for å fremme faglig tilhørighet og en grunnleggende forståelse for samfunnsgeografifaget. Dette emnet har derfor blitt betydelig forsterket i senere år og er også gjenstand for kontinuerlig vurdering og videreutvikling, for eksempel ved å innføre seminarer med filmvisning og diskusjon av sentrale samfunnsgeografiske temaer.
- Verktøykursene SGO1003, SGO1900 og SGO1910 gir studentene konkrete metodeferdigheter. SGO1003 er blitt etablert siden den forrige programevalueringen for å styrke den akademiske skrivetreningen, mens SGO1900 og SGO1910 har blitt videreutviklet i den samme perioden. SGO1900 er styrket ved at studentene blir introdusert for og jobber med mer avanserte kvantitative metoder.
- Tema- og teorikursene på 2000-nivå gjennomgår årlige revideringer av pensum og undervisningsplaner for å reflektere den faglige utviklingen i de aktuelle emneområdene og faglærernes egen forskning.
- Fordypningskursene på 3000-nivået har i år fått en ny struktur med tre tematiske kurs og et eget bacheloroppgavekurs.

Den faglige hovedutfordringen i bachelorprogrammet nå er å opprettholde og videreutvikle emnene med det studentgrunnlaget og faglige ressurser som finnes på samfunnsgeografi. Konkrete utfordringer består blant annet i å videreutvikle emner som krever unik kompetanse som kun finnes hos noen få i staben (for eksempel SGO1910 Geografisk Informasjonssystemer som gir viktig og meget yrkesrelevant kompetanse) og frigjøre ressurser for nye emner som anses som strategisk viktige fordi de tar opp dagsaktuelle temaområder (for eksempel det nye emnet SGO2600 Migration, Transnationalism and Development) eller utvikler nye ferdigheter i kombinasjon med faglig fordypning, for eksempel et foreslått feltkurs.

Masterprogrammet i samfunnsgeografi er organisert med sikte på faglig og metodisk spesialisering, og er spesielt innrettet mot å understøtte arbeidet med masteroppgaven. Et obligatorisk kurs i 1. semester tar for seg overordnede faghistoriske, vitenskapsteoretiske og metodologiske spørsmål med betydning for studentenes masteroppgaveprosjekt. I samme semester tar studentene minst ett teoriemne med relevans for egen masteroppgave. Arbeidet med prosjektutvikling videreføres i 2. semester gjennom metodekurs i kvalitativ eller kvantitativ metode, individuelle teoretiske studier i form av særpensum og videreutvikling av prosjektdesign og forberedelser til datainnsamling. Den gjenværende tiden i masterprogrammet (3. og 4. semester) er primært fokusert på feltarbeid/datainnsamling og analyse/oppgaveskriving, men studentene tar gjerne ett teoriemne i 3. semester.

Den generelle erfaringen er at programstrukturen fungerer godt og bidrar til framdrift i arbeidet med masteroppgaven samtidig som den gir god anledning til teoretisk og metodisk fordypning og spesialisering. Tilbakemeldingen fra studentene er at de er gjennomgående fornøyd med programmet. Gjennomstrømningen er vesentlig forbedret siden forrige evaluering av samfunnsgeografi. En sentral utfordring er å opprettholde et bredt utvalg av kurs, gitt at det er et relativt lavt antall masterstudenter på samfunnsgeografi. Dette dilemmaet er forsøkt løst ved at teoriemnene kun tilbys hvert andre år, samtidig som flere av emnene undervises på engelsk for å trekke til seg utvekslingsstudenter. Det er nå ønskelig å ta opp flere ordinære, kvote- og selvfinansierende masterstudenter, både for å sikre et mangfoldig og aktivt undervisningsprogram og som et grunnlag for å videreutvikle forskningen i samfunnsgeografi. En annen utfordring med dagens struktur på masterprogrammet i samfunnsgeografi er at det er vanskelig å finne rom for utveksling til andre læresteder for de som skriver en "stor" masteroppgave (60 studiepoeng). Dette er til en viss grad kompensert ved at det også er anledning til å skrive en "liten" masteroppgave (30 studiepoeng). Det er likevel ønskelig å videreutvikle mulighetene for utveksling og å integrere studier fra andre universitet (for eksempel ettårige mastergrader) i studieprogrammene i samfunnsgeografi. En tredje utfordring er i forhold til masterprogrammets yrkesrelevans. De fleste kandidatene får relevante jobber innenfor en rimelig tidsperiode etter uteksaminering. Her er det likevel noe forskjell mellom ulike deler av faget og det er således en prioritert oppgave å styrke studiet som en «profesjonsutdanning» med bedre koblinger til arbeidslivet.

Masterprogrammet i Development Geography består av obligatoriske kurs i akademisk skriving, kvalitativ metode, utviklingsteori og utvalgte forskningstema, i tillegg til særpensum og arbeidet med masteroppgaven. Programmets organisering er påvirket av at dette er et tilbud som er rettet mot et svært begrenset antall kvoteprogramstudenter fra samarbeidene læresteder i det globale sør. I tillegg

kommer et fåtall selvfinansierende masterstudenter fra land utenfor EU/EEA, men det totale antallet studenter er likevel relativt begrenset (ca. 3-6 studenter per år). Dette lave studenttallet betyr at det ikke er grunnlag for ressurskrevende undervisningstiltak innenfor programmet. Denne begrensningen er løst ved at den tematiske og teoretiske substansen i programmet tilbys gjennom allerede eksisterende masteremner på engelsk, kombinert med gruppeundervisning og individuell veiledning i akademisk skriving, prosjektutvikling og masteroppgaveskriving. Det er per i dag kun ett emne som er spesifikt for programmet (DEVGEO4020 Literature and writing seminar). Masterprogrammet i Development Geography framstår i dag som et velfungerende program som kan tilbys med begrenset ressursbruk. Studentene gir uttrykk for at de er fornøyd med programmets organisering og de aller fleste fullfører studiet innenfor normert studietid. Denne internasjonaliseringen av masterprogrammet beriker undervisningen og forskningen i faget, spesielt innenfor utviklingsgeografi. Samfunnsgeografi vil i forlengelsen av den periodiske programevalueringen diskutere mulighetene for å legge om masterprogrammet i Development Geography til et engelskspråklig masterprogram i Human Geography for internasjonale studenter.

Undervisnings- og vurderingsformer: Bachelor- og masterprogrammene i samfunnsgeografi/Development Geography anvender en kombinasjon av undervisnings- og vurderingsformer. Dette har vært en bevisst strategi for å gi studentene varierte læringserfaringer gjennom studieløpet. På programmets egne emner legges det opp til både forelesninger og seminarer hvor studentene forventes å delta aktivt i diskusjoner. I seminarene legges det vekt på trening i både muntlig og skriftlig fremstillingsevne. Et gjennomgående trekk er at samfunnsgeografi har i økende grad vektlagt skrivetrening og produksjon av akademiske tekster av ulikt slag. De fleste emner bruker e-læringsverktøyet Fronter og det er nylig satt i gang et arbeid med sikte på økt kompetanse og bruk av podcast og annen ny undervisningsteknologi. I løpet av studiet får studentene erfaring med både muntlig eksamen, skoleeksamen, oppgaveskriving og gruppearbeid. Et ønske fra studentene om bruk av muntlig eksamen også i bachelorprogrammet er imøtekommet gjennom en muntlig eksamen på SGO3090 der bacheloroppgava presenteres og forsvares for en eksamenskommisjon.

Rekruttering og oppnådde resultat

Studieprogrammene i samfunnsgeografi og Development Geography vurderes som godt organisert og velfungerende. Det produseres gode resultat, men rekruttering og frafall, spesielt i bachelorprogrammet, er utfordringer som programrådet vil arbeide med i årene som kommer.

Rekruttering: Tabell 1 viser utviklingen i antall førstegangssøkere til bachelorprogrammet i samfunnsgeografi. Søkningen ligger fortsatt godt over antall studieplasser. Tabellen viser at antall primærsøkere har gått ned fra 103 til 75 i 2012. I 2014 har det imidlertid vært en klar økning i søkertallet til samfunnsgeografi, det er nå 91 førsteprioritetsøkere (primærsøkere), noe som gir 1,82 primærsøkere pr studieplass. Når det gjelder poenggrenser framgår det av tabellen at grensene for bachelorprogrammet har vist litt nedgang men har likevel vært relativt stabile over tid.

Tabell 1. Antall førsteprioritetsøkere og poenggrenser for opptak på bachelorprogrammet i samfunnsgeografi, 2007-2013

År	Antall søknader (førsteprioritet og totalt)	Poenggrense førstegangsvitnemål	Poenggrense ordinær
2007	103 (totalt 794)	50,9	45,1
2008	108 (totalt 749)	50,6	45,4
2009	115 (totalt 769)	51,8	39,5
2010	95 (totalt 668)	51,3	42,1
2011	83 (totalt 713)	52,5	41,8
2012	68 (totalt 611)	49,6	41,1
2013	75 (totalt 586)	48,6	40,8

Tabell 2 viser søkningen til masterprogrammene i samfunnsgeografi og Development Geography. Søkningen til begge programmene vurderes som relativt god. Antall ordinære søkere til mastergraden i samfunnsgeografi har vært økende og poenggrensen for opptak er stabil. Det er også god søkning til masterprogrammet i Development Geography, inkludert fra selvfinansierende masterstudenter. Dette tilsier at det kan være interesse for et engelskspråklig masterprogram i samfunnsgeografi rettet mot kvote- og selvfinansierende masterstudenter.

Tabell 2. Antall søkere til masterprogrammene i samfunnsgeografi og Development Geography

Opptak	Ramme	Poenggrense	Søkere Ordinære masterstud. / kvote + selvfinansierende masterstudenter	Tilbud	Ja-svar	Møtte
2007	23	63,30	?	31	27	?
2008	23	63,50	75 / 44+?	40 / 3+4	30 / 3+3	30 / 3+3
2009	27	63,00	65 / 0+0	39 / 0+0	28 / 0+0	26 / 0+0
2010	23	62,88	64 / 0+13	35 / 3+2	24 / 4+0	23 / 4+0
2011	23	63,21	76 / 52+15	32 / 3+4	20 / 3+2	19 / 3+2
2012	23	63,50	82 / ?+?	36 / 8+3	22 / 3+2	16 / 3+2
2013	23	63,00	99 / 31+14	43 / 6+3	25 / 2+2	22 / 2+1

Tabellene 1 og 2 indikerer at selv om bachelorprogrammet i samfunnsgeografi anses som faglig godt har faget ikke en like sterk identitet, synlighet og popularitet blant potensielle søkere fra videregående skoler som spesielt samfunnsøkonomi og statsvitenskap. Den gode søkningen til masterprogrammet, til tross for en betydelig «studentflukt» til masterprogram ved utenlandske universitet, indikerer at faget er populært blant studenter som har fullført bachelorprogrammet. Måltrettet informasjonsarbeid overfor potensielle søkere i videregående skole og videreutvikling

av studieprogrammene som yrkesrelevante ”profesjonsutdanninger” anses derfor som viktige arbeidsoppgaver i de neste årene.

Oppnådde resultat: Tabellene 3 og 4 viser karakterfordelingen på enkeltemner og på bachelorprogrammet og masterprogrammene i samfunnsgeografi og Development Geography. Emner innenfor disse studieprogrammene sensureres med utgangspunkt i en fastsatt karakterbeskrivelse. Det benyttes to sensorer på alle emner, men med noe variasjon i forhold til om en av sensorene skal være ekstern. Tilsynssensor foretar årlig en gjennomgang av utvalgte emner og eksamensbesvarelser for å vurdere emnene og karaktersettingspraksis. Tilsynssensorrapportene gjøres tilgjengelig på fagets website. Tilsynssensorens vurderinger av emnene er gjennomgående positive. Det er lite sprik mellom tilsynssensors og sensorers bedømmelse av eksamensbesvarelsene. Tabellene indikerer generelt at karakterskalaen brukes i samsvar med intensjonene og at det oppnås gode resultater.

Tabell 3. Karakterfordelingen på SGO-emner i bachelorprogrammet over tid

Emne	Antall kandidater	Antall møtt til eksamen	A (%)	B (%)	C (%)	D (%)	E (%)	Stryk (%)	Avbrutt (%)	Periode
SGO1900	867	712	7,3	36,2	36,9	14,3	1,1	3,9	0,1	H03-H13
SGO1001	3033	1990	7,8	24,5	36,9	18,7	6,9	3,4	1,7	H03-H13
SGO1003	140	12	Bestått: 92,6					7,4	0,0	H11-H13
SGO1910	180	156	8,3	36,9	47,8	5,1	0,0	1,9	0,0	V04-H13
SGO2100	673	499	5,8	29,9	44,9	15,6	2,2	1,2	0,4	V04-H13
SGO2200	806	605	4,1	32,2	42,1	15,5	1,3	4,1	0,5	V04-H13
SGO2301	332	261	8,8	25,7	47,1	15,3	1,9	1,1	0,0	V06-V13
SGO2400	516	407	10,6	35,1	40,5	10,6	2,5	0,7	0,0	H03-H13
SGO2500	1026	846	9,3	24,8	35,8	17,5	7,1	5,0	0,5	H08-H13
SGO2600	37	26	11,5	34,6	30,8	15,4	3,8	3,8	0,0	V13

Tabell 4. Karakterfordelingen på SGO-emner i masterprogrammet over tid

Emne	Antall kandidater	Antall møtt til eksamen	A (%)	B (%)	C (%)	D (%)	E (%)	Stryk (%)	Avbrutt (%)	Periode	
SGO4011	40	38	13,2	50,0	34,2	0,0	0,0	2,6	0,0	H12-H13	
SGO4010	216	200	16,0	43,0	33,0	6,5	1,0	0,5	0,0	H06-H13	
SGO4201	114	99	12,1	37,4	41,4	8,1	1,0	0,0	0,0	H06-H13	
SGO4202	84	74	18,9	33,8	36,5	6,8	1,4	0,0	2,7	V06-H13	
SGO4301	31	22	13,6	22,7	40,9	18,2	0,0	4,5	0,0	H09-H13	
SGO4401	146	118	13,6	36,4	39,8	6,8	1,7	1,7	0,0	H05-H13	
SGO4402	102	73	16,4	38,4	35,6	5,5	2,7	1,4	0,0	H05-H13	
SGO4501	83	70	31,4	31,4	30,0	4,3	1,4	1,4	0,0	H05-H13	
SGO4601	83	62	14,5	41,9	32,3	4,8	0,0	4,8	1,6	H05-H13	
SGO4604	27	21	33,3	42,9	14,3	4,8	4,8	0,0	0,0	H11-H13	
SGO4605	16	15	13,3	40,0	40,0	6,7	0,0	0,0	0,0	H12-H12	
SGO4040	175	138	15,9	45,7	32,6	2,2	2,9	0,7	0,0	H05-H13	
SGO4080	12	11	36,4	27,3	36,4	0,0	0,0	0,0	0,0	V06-H13	
SGO4090	209	207	15,9	50,7	30,0	2,4	0,5	0,5	0,0	V04-H13	
DEVG4020	17	14	Bestått: 100,0					0,0	0,0	0,0	H10-H13
DEVG4050	9	9	Bestått: 88,9					11,1	0,0	0,0	V11-V13
DEVG4090	6	6	16,7	50,0	16,7	16,7	0,0	0,0	0,0	V11-V13	

Tabellen 5 og 6 angir studiepoengproduksjonen pr student og oppnådde grader i perioden 2007-2013. Tabell 5 angir at den gjennomsnittlige poengproduksjonen pr semester på bachelorprogrammet varierer fra 19,7 til 24,2, mens masterprogrammene viser både et noe høyere nivå og større variasjon mellom de ulike semestrene. Masterprogrammet i Development Geography viser til dels et svært godt nivå i studiepoengproduksjonen.

Tabell 5. Studiepoengproduksjon i bachelorprogrammet i samfunnsgeografi, 2007-2013

Termin	Studiepoeng pr. student	Grader
V-2007	19,0	24
H-2007	19,7	13
V-2008	20,3	17
H-2008	21,2	12
V-2009	20,2	15
H-2009	20,8	5
V-2010	21,2	25
H-2010	20,8	5
V-2011	24,2	34
H-2011	21,4	9

Tabell 6. Studiepoengproduksjon i masterprogrammet i samfunnsgeografi og Development Geography, 2007-2013

Termin	Master i samfunnsgeografi		Master i Development Geography	
	Studiepoeng pr. student	Grader	Studiepoeng pr. student	Grader
H-2007	13,6	9	12,7	
V-2008	18,0	22	30,0	3
H-2008	20,6	18	28,6	3
V-2009	23,6	15	31,8	3
H-2009	18,2	11	20,0	2
V-2010	19,2	13	30,0	3
H-2010	24,0	16	22,9	2
V-2011	19,0	11	24,0	1
H-2011	18,9	7	14,4	
V-2012	24,2	17	17,1	
H-2012	18,8	7	21,5	2
V-2013	24,7	15	42,8	4
H-2013	24,8	11	15,0	

Når det gjelder antall fullførte grader reflekterer disse opptakstallene for samfunnsgeografi, men tabellene gir også en klar indikasjon på et visst frafall fra faget (det bør nevnes at tallmaterialet ikke er helt sikkert og presist). Høyt frafall er en gjennomgående problemstilling ved Universitetet i Oslo. Dette gjelder også for bachelorprogrammet i samfunnsgeografi, og i litt mindre grad på masterprogrammet i samfunnsgeografi. Frafall er et svært lite problem innenfor masterprogrammet i Development Geography. Det er noe usikkerhet omkring omfanget og årsaken til frafallet. Det er for eksempel uklart om studenter som slutter forsvinner fra universitetet eller går over til andre studieprogram ved UiO, og i hvilken grad det også skjer en slik overgang fra andre fag til samfunnsgeografi. Frafall er størst i det første studieåret. Samfunnsgeografi har de siste årene arbeidet med å motvirke frafall fra bachelorprogrammet. Tiltakene har først og fremst fokusert på studentoppfølging og integrering i 1. semester. I det videre arbeidet for å redusere frafallet fra studieprogrammet kan det være aktuelt både å innhente mer informasjon om mønstre og årsaker, og å utvide spektret av tiltak og tidsrommet for disse.

Tabell 7 viser tidsbruk på masterprogrammet i samfunnsgeografi. Mens det i den forrige evalueringsperioden var et gjennomgående trekk at veldig få studenter gjennomførte masterprogrammet innenfor normert tid, har dette blitt relativt vanlig de siste årene. Flertallet av studenter som gjennomfører masterprogrammet avslutter på normert tid eller i løpet av det etterfølgende semesteret. Tabellen viser imidlertid også at det i enkelte kull (spesielt for opptaket i 2012) er et betydelig antall studenter som ikke har aktiv studierett fordi de ikke har møtt til studiet, har trukket seg fra

programmet eller har vist manglende studieprogresjon. Noen av disse kan imidlertid være i permisjon grunnet sykemelding, foreldrepermisjon og lignende. Å fremme god studieprogresjon og hindre frafall er således utfordringer i masterprogrammet som det må fokuseres på også i de kommende årene.

Tabell 7. Tidsbruk på masterprogrammet i samfunnsgeografi, 2007-2013

Kull	Antall studenter	Fullført før eller på normert tid (2 år)	Fullført etter normert tid (mer enn 4 semester)					Ikke aktiv studierett	Ikke fullført
			1 sem. forsinket	2 sem. forsinket	3 sem. forsinket	4 sem. forsinket	>4 sem. forsinket		
2007	38	8	6	4		1	1	18	
2008	25	6	7	7			1	2	1
2009	28	6	5	4	1	4	2	5	1
2010	24	13	3	3	2			2	1
2011	22	9	5	4				1	3
2012	22	1	Aktive studenter: 14 (innenfor normert tid)					7	
2013	25		Aktive studenter: 23 (innenfor normert tid)					2	

Internasjonalisering

Tabell 8 viser utvekslingsopphold gjennom samarbeidsavtaler for perioden 2007-2013. I tillegg kommer egenorganiserte studieopphold utenom utvekslingsavtaler. Samfunnsgeografi vil i oppfølgingen av den periodiske programevalueringen vurdere om det er ønskelig å legge til rette for mer omfattende utveksling gjennom endringer i programstrukturen og opprettelse av aktive samarbeidsavtaler med utvalgte institusjoner internasjonalt. Det vil også bli om og hvordan ettårige mastergrader fra utenlandske universitet kan integreres i det toårige masterprogrammet i samfunnsgeografi ved UiO.

Tabell 8. Utveksling på bachelorprogrammet/masterprogrammet i samfunnsgeografi, 2007-2013

	Antall	Avtale	Universitet
Bachelor	17	Bilateral	I hovedsak University of Berkeley, men også University of Ghana og University of Buea
	13	Erasmus	I hovedsak Newcastle University, men også Roskilde universitet, Universiteit Utrecht, National University of Ireland, Universidad de Lisboa, Uniwersytet Wroclawski og Universidad de Sevilla
	1	Nordlys	University of Iceland
	1	UiO-avtale	University studies abroad consortium
Master	8	Erasmus	Universiteit Utrecht (2), Humboldt-Universität zu Berlin (2) Newcastle University (3), Freie Universität Berlin (1)

Ressurser og infrastruktur

En vedvarende utfordring for samfunnsgeografi har vært å opprettholde gode studieprogram, med både bred tematisk basisutdanning og gode muligheter for spesialisering, innenfor fagets ressursituasjon. Samfunnsgeografi har per i dag 10 fast vitenskapelige ansatte hvorav to vanligvis vil være «borte» fra undervisningen på grunn av forskningstermin eller lederverv. På den andre siden har samfunnsgeografi de siste årene hatt en økende tilstrømning av midlertidig ansatte med undervisningsplikt, spesielt Ph. D. og postdoktorstipendiater. Programrådet har arbeidet med å tilpasse undervisningens omfang, både antall emner og undervisningsaktivitetene innenfor hvert emne, til den faktiske ressursituasjonen. Det har for eksempel blitt innført en praksis med roterende teoriemner i masterprogrammet for å sikre både et bredt tilbud av spesialiserte emner og tilstrekkelig studentgrunnlag for hvert emne. Seminarundervisningen baseres i betydelig grad på bruk av dyktige masterstudenter som seminarledere og en god andel av masterveiledningen skjer ved hjelp av eksterne hoved- eller biveiledere med nære relasjoner til instituttet.

Det er også en utfordring at skiftende trender i studentenes tematiske interesser kan skape et midlertid misforhold mellom det som etterspørres av studentene og den temaspesifikke kapasiteten i den faglige staben. Dette er for øyeblikket mest synlig innenfor bygeografi/urbanisme, et felt som er svært populært blant studentene og har gode jobbmuligheter for uteksaminerte kandidater, men der de to faste vitenskapelige ansatte innenfor bygeografi innehar tidkrevende verv som henholdsvis instituttleder og forskningsleder for samfunnsgeografi. På andre fagfelt er det derimot ledig veiledningskapasitet og et ønske om flere masterstudenter som grunnlag både for forskningsaktiviteter og forskningsbasert undervisning. Denne ledige kapasiteten i kombinasjon med forannevnte utfordringer i forhold til frafall tilsier at det er ønskelig å øke opptaket av masterstudenter noe for å utnytte stabens undervisnings- og veiledningskapasitet på masterprogrammet optimalt.

Andre utfordringer er knyttet til undervisningstiltak som er avhengige av spesialkompetanse som kun finnes hos noen få av de vitenskapelig ansatte. Et eksempel her er undervisningen innenfor geografiske informasjonssystemer. GIS er et verktøyfag som er etterspurt og yrkesrelevant, også utenfor samfunnsgeografi, men der utviklingen og gjennomføringen av undervisningstilbudet har vært avhengig av midlertidig ansatte stipendiater og timelærere. Dette begrenser den videre undervisningssatsingen innenfor GIS. En lignende situasjon kan observeres innenfor miljøgeografi, der det er et betydelig potensial for å utvikle dagsaktuelle tilbud innenfor samfunnsgeografiske miljøstudier (for eksempel i forhold til klimaendringer), men der faget ikke har ressurser til å utnytte dette potensialet på en optimal måte.

Forslag til tiltak

Samfunnsgeografis førsteprioritet de neste årene vil være å *videreføre og utvikle eksisterende bachelor- og masterprogram i samfunnsgeografi*. Vi mener at det er skapt velfungerende studieprogram som danner et godt grunnlag for videre utvikling av undervisningsfaget samfunnsgeografi. I tilknytning til denne overordnede oppgaven vil samfunnsgeografi de neste årene prioritere:

1. Tiltak for å øke rekrutteringen til bachelorprogrammet: Samfunnsgeografi ønsker å sette fokus på å utvikle og spre informasjon om studieprogrammene i samfunnsgeografi, spesielt bachelorprogrammet. Ved instituttet er det igangsatt ett arbeid med å rekruttere studenter til samfunnsgeografi (og til sosiologi). Dette dreier seg for det første om å gjøre faget, relevans og yrkesmuligheter mer synlige (for eksempel gjennom bedre presentasjoner på nettsidene, og knyttet dette til sosiale medier). For det andre handler dette om å øke kontakten med videregående skoler. Vi inviterer skoleklasser, som får presentert viktige faglige temaer, og som møter lærere og studenter (de viser eleven rundt på fakultetet og forteller om studiehverdagen). Vi er involvert i fakultetets skolebesøksordning, i tillegg til at instituttet har inngått et samarbeid med Blindern videregående skole (nå Berg videregående), som skal bygges i nærheten av UiO (her legges det opp til utveksling av lærere og elever).
2. Tiltak for å forhindre frafall fra studieprogrammene: Samfunnsgeografi har de siste årene iverksatt ulike tiltak for å skape tilhørighet på bachelorprogrammet. Disse tiltakene har spesielt fokusert på 1. semester, med forsterket semesteråpning, fadderordning med mer. I tillegg til disse tiltakene ønsker samfunnsgeografi å initiere tiltak for aktiv oppfølging av studentene videre i studieløpet, ikke minst i det som anses som et 'kritisk' 2. semester. Et felles tiltak i dette semesteret er for eksempel en faglig ekskursjoner, noe som er under utprøving. Faglig oppfølging og studieveiledning av programstudentene individuelt og i grupper, inspirert av britisk-amerikanske erfaringer med 'tutoring' og 'honors'-studenter, er et annet tiltak som vil bli vurdert.
3. Tiltak for å styrke tematiske studieløp innenfor studieprogrammene: Samfunnsgeografi har ikke en klar identitet som en profesjonsutdanning, men studenter etterspør dette som en kvalifisering og forberedelse til arbeidslivet etter studiene. Samfunnsgeografi vil derfor vurdere ulike tiltak for å skape klarere tematiske studieløp innenfor faget. Dette kan dreie seg om å klargjøre og kommunisere studiealternative som ligger i bachelor- og masterprogrammene i samfunnsgeografi, både gjennom programpresentasjonene på websidene og gjennom individuell studieveiledning fra vitenskapelige ansatte. Et annet tiltak kan være å styrke relasjonene til arbeidslivet ved for eksempel å trekke på tidligere studenter og alumni nettverk i undervisningen i samfunnsgeografi.

I tillegg til disse tre prioriterte hovedtiltakene, ønsker samfunnsgeografi også å arbeide med:

1. Tiltak for å øke antall studenter på masterprogrammene: Samfunnsgeografi har de siste årene fått redusert opptakskvote for masterprogrammet i samfunnsgeografi. Dette har nå kommet til et kritisk lavt nivå der det kan oppstå problemer med å opprettholde kurstilbudet samtidig som de vitenskapelige ansatte har ledig veiledningskapasitet og ønske om å veilede flere studenter. Samfunnsgeografi søker derfor om å få utvidet sin kvote av ordinære masterstudenter. I tillegg vil det arbeides med å opprettholde eller utvide antall studieplasser innenfor kvoteprogrammet og å øke antall selvfinansierende internasjonale studenter. I den forbindelse vil mulighetene for å omdanne dagens masterprogram i Development Geography til et engelskspråklig masterprogram i Human Geography for internasjonale studenter også bli vurdert.
2. Tiltak for å styrke kapasiteten og videreutvikle undervisningen i GIS: Undervisningen i geografiske informasjonssystemer er etterspurt blant studenter innenfor og utenfor samfunnsgeografi. Den videre utviklingen av dette feltet er imidlertid hemmet av begrenset GIS-kompetanse blant de fast vitenskapelige ansatte og begrenset undervisningskapasitet blant midlertidig ansatte med slik kompetanse. Samfunnsgeografi vil derfor vurdere tiltak for å øke undervisningskapasiteten innenfor GIS, for eksempel gjennom bruk av øremerkete Professor II-stillinger.
3. Tiltak for å videreutvikle undervisningen i miljøgeografi: Miljøutfordringer generelt og klimaendringer spesielt er et dagsaktuelt felt der samfunnsgeografi har en sterk stilling internasjonalt. Det eksisterer en etterspørsel blant studenter for samfunnsvitenskapelige miljøstudier og kompetanse innenfor dette feltet har økende relevans for arbeidslivet. Undervisningen innenfor miljøgeografi er imidlertid hemmet av begrenset undervisningskapasitet på feltet. For øyeblikket har dette feltet kun en fast vitenskapelig ansatt. Samfunnsgeografi vil derfor vurdere tiltak for å styrke undervisningen innenfor miljøgeografi de neste årene.
4. Tiltak for økt internasjonalisering: Studieprogrammene i samfunnsgeografi har en internasjonal orientering i forhold til pensumlitteratur, temavalg og casestudier. Programstudentene har også relativt gode muligheter for utveksling til utenlandske læresteder. Det er likevel rom for forbedringer i begge disse dimensjonene av internasjonalisering, og dette anses som viktig også for å få potensielle studenter til å velge å studere ved UiO. Samfunnsgeografi vil derfor vurdere tiltak for å integrere de vitenskapelig ansattes internasjonale samarbeidspartnere og nettverk i undervisningen og å styrke mulighetene for utveksling innenfor studieprogrammene.